

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο μακάριος πατέρας μας Μελέτιος Καλαμαράς, άνθρωπος οξυδερκέστατος και βαθυνούστατος, γνώστης, μέτοχος και κάτοχος της αληθούς θεολογίας, καθώς και της διανοητικής της εκφοράς, δεν δίστασε να εκδώσει ένα κατασυκοφαντημένο απόκρυφο κείμενο που διδάσκει τους χριστιανούς αναγνώστες τη θυσία (νηστεία Τεσσαρακοστής και Τετάρτης και Παρασκευής) και την αγάπη (Λατρεία της Κυριακής). Ήξερε εξ ιδίων, και ως πνευματικός, τις δυσκολίες της ελευθερίας από το φίλαυτο εγώ, οι οποίες μόνον «ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ» αποβάλλονται.

Είχε την ευτυχία της γνωριμίας με έναν άγιο άνθρωπο, τον π. Ιωήλ Γιαννακόπουλο, πνευματικό απόγονο του ασκητή (κατά κυριολεξία) Ηλία Παναγουλάκη, ο οποίος, π. Ιωήλ, είχε φτάσει σε τέτοιου μεγέθους θυσιαστική αγάπη, ώστε να γίνει φυματικός από τη νηστεία! Και, όταν αυτό συνέβη, αποφάσισε τότε (μέσα στην ασθένεια) να τρώει μόνο βραστά κρεμμύδια, αφού, όπως έλεγε: Γιατί να μη κάνω κάτι ακόμα για την ψυχή μου, τώρα που πλέον αποβλέπω προς θάνατον; Τότε η φυματίωση ήταν ανίατη, είμαστε στα 1929. Από το έλεος του Θεού έζησε άλλα τριάντα έξι (36) χρόνια!! Βεβαίως ο π. Ιωήλ και μετά την θαυμα-

τουργική του θεραπεία συνέχισε τη νηστεία με τον ίδιο δυναμισμό λέγοντας, σ' όποιον τον επέπληττε για την αυστηρή του εγκράτεια και νηστεία, το πατερικό: «Εἰ μὴ Γεδεών ἔθλασε τάς ὑδρίας, οὐκ ἂν εἶδε τό φῶς τῶν λαμπάδων καί εἰ μὴ ἄνθρωπος καταφρονήσῃ τοῦ σώματος, οὐκ ἂν ἴδῃ τό φῶς τῆς θεότητος».

Ο μακάριος πατέρας μας Μελέτιος “αντιπαθούσε” τον θεολογικό στοχασμό και δίδασκε ότι ή η πίστη είναι τρόπος ζωής, ή δεν υπάρχει ουσιαστικά. Έλεγε ότι οι θεολογικοί στοχασμοί μπορούν ανετότατα να καταντήσουν φιλοσοφία περί Θεού. Χρειάζεται, έλεγε για σήμερα ίσως και κάτι τέτοιο, μόνο όμως ως εναρκτήριο... λάκτισμα. Αλλιώςτικά μπορεί να υποβαθμισθεί σε «κενή άπάτη» (Κολ. 2, 8) η... θεολογία!

Ο π. Μελέτιος αγαπούσε αυτό το απόκρυφο κείμενο για την αφάδα της διδασκαλίας του, που δεν ωραιολογούσε και δεν είχε την αγωνία περίτεχνων, λογικά αποδεκτών στοχασμών και εκφράσεων! Οι σοκαριστικές του απειλές και η... άκομψη αμεσότητα του κειμένου, πίστευε ότι λειτουργούσαν ως αρχαγγελικό σάλπισμα έγερσης των πνευματικά νεκρών. Έλεγε ότι τους νεκρούς τούς ανιστούν μόνον προφήτες και φυσικά ο Χριστός, και πίστευε στην προφητική οξύτητα του κειμένου και τη “θεϊκή του” δύναμη.

Σε όλη την ιστορία των τοπικών Εκκλησιών φαίνεται από κείμενα αλλά και από Συναξάρια (βιογραφίες συνήθως, που διαβάζονταν στις ευχαριστιακές

συνάξεις για διδασκαλία των μετεχόντων Χριστιανών) ότι πολλάκις γραφόντουσαν αφηγήματα–διδασκαλίες μέσα σε πλαίσιο βιογραφίας, που έκανε τη διδασκαλία επαγωγό και ευκολότερα προσλήψιμη. Αντιγράφοντας ουσιαστικά τις παραβολές του Χριστού, φτιάχτηκαν κείμενα μεγαλύτερα των παραβολών, τα οποία χωρίς την απαίτηση ιστορικής ακρίβειας, καμιά φορά και με πεποιημένο “σκηνικό”, επεδίωκαν να “μεταγράψουν” την πίστη σε τρόπο θυσιαστικό και πρακτικό (σαν πρόταση) για την καθημερινότητα των Χριστιανών της εποχής στην οποία γραφόντουσαν.

Διδασκαλία εμπιστοσύνης και πίστης με πλήρη αφοσίωση (Αικατερίνη), μετάνοια δυναμική σε βαθμό θεωτικό (Μαρία Αιγυπτία), αυτοπαράδοση σε ανεξέλεγκτες από τη θέλησή μας συνθήκες (Ευστάθιος), αξιολόγηση κοινωνικών δεδομένων (Βαρλαάμ και Ιωάσαφ), ελευθερία από συνήθειες, αξιοπρέπεια και ψυχικό πόνο (Ιωάννης Καλυβίτης) και άλλα ανάλογα είναι από τα πλέον λαοφιλή και αγαπημένα αναγνώσματα.

Σε αυτό το πλαίσιο και η Αγία επιστολή στηρίζει ψυχικά (πολλάκις με ιουδαϊκή σκληρότητα –μακάρι να’ταν μόνο σε κάτι τέτοια οι ιουδαϊκές επιρροές των Χριστιανών...) τους ανθρώπους στη συνειδητοποίηση του διμερούς των εντολών του Δεκαλόγου (και όλων των εντολών) ότι δηλαδή πρώτα αγαπάμε εξ όλης καρδιάς και εξ όλης της διάνοιάς μας, καθώς και με

όλη τη δύναμή μας τον Χριστό και Θεό μας, και μετά τηρούμε το θέλημά Του και “μαθαίνουμε” (γίνονται δικά μας) την αγάπη και τη θυσία.

Μέχρι τον π. Μελέτιο, το φυλλάδιο το εξέδιδαν λαθρόβιοι εκδοτικοί οίκοι, παρακμιτικοί και ανυπόληπτοι, πράγμα που υποβοηθούσε την οργανωμένη (;) απαξίωσή του από θρησκευόμενους... light και... κυριλέ! Απ’ αυτούς που εξέδιδαν... εκ του Γαλλικού, (καθόλου κακό, αλλά ατυχώς ανεπεξέργαστα. Μετέφραζε και ο αγ. Νικόδημος ο Αγιορείτης, αλλά... «άλλα τα μάτια του λαγού...»), και διέβρωσαν με τον γερμανικό συναισθηματισμό την πίστη, διδάσκοντάς την ως θρησκευτικό συναίσθημα και... «ιδιότροπη» επιλογή.

Οι εκδόσεις ΙΩΝΑΣ αποφάσισαν να επανεκδώσουν το κείμενο, ξέροντας ότι κάτι τέτοιο θα χαροποιήσει την μακαρία ψυχή του πατέρα μας και θα συνεχίσει να βοηθά τους αδελφούς μας (μετά τα 35000 αντίτυπα που ο π. Μελέτιος εξέδωσε) να γίνουν οι ίδιοι... «έπι-στολή Χριστού, γνωσχομένη και επιγνωσχομένη».

Ας έχουμε την ευχή του μακαρίου πατέρα μας και τις προσευχές όσων, αγαπώντας τον Χριστό με την βοήθεια του κειμένου, θα απευθύνονται σ’ Αυτόν για να ζήσουν.

Εκδόσεις ΙΩΝΑΣ

που, επειδή ακριβώς ήταν διδασκαλία που γραφόταν για καθαρά πνευματικούς σκοπούς, διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους, πιστοποιώντας έτσι ότι ο λαός του Θεού, ο αποδέκτης της, δεν επικέντρωσε ποτέ την προσοχή του στην ακριβή διατήρηση λέξεων και γραμμάτων, αλλά στην αποδοχή των μηνυμάτων της ζωής που μετέδιδε!

- Η Αγία λοιπόν Επιστολή σαν κείμενο είναι υπέροχο, απόλυτα αγιογραφικό, απόλυτα ορθόδοξο, ποιμαντικά ευστοχώτατο.

Προκαταλήψεις για το βιβλιαράκι εξέφρασαν και το ειρωνεύτηκαν ωμά και σκαιά τους τελευταίους δύο αιώνες οι κυριαρχούσες “θρησκευτικές οργανώσεις”! Αυτοί δηλαδή που μετέφεραν στον ορθόδοξο ελληνικό κόσμο τη δυτική θεολογία της ικανοποίησης της θείας δικαιοσύνης, και τη στρέβλωση των αξιομισθιών, και την αντίληψη του Θεού επουράνιου χωροφύλακα, και «τύλιξαν» την Εκκλησία με τον μανδύα της αξιοπρέπειας και της αγωνίας για κοινωνική αποδοχή και οι οποίες οργανώσεις ουσιαστικά διέλυσαν τον μοναχισμό, δηλητηριάζοντάς τον με τη “διδασκαλία” της κοινωνικής πνευματικής προσφοράς. Αυτοί οι (έστω και εξ ειλικρινείας) δυτικόφρονες απέρριψαν το βιβλιαράκι, μη δεχόμενοι την αφάδα των εντολών του και λογικοποιούντες (έτσι πίστευαν) την απαίτηση για μια αξιοπρεπή και... αξιόπιστη πίστη!

Βέβαια κάτι τέτοιο είχε αρχίσει από την Τουρκο-

κρατία. Ένας ιερομόναχος μάλιστα, ο Κύριλλος Καστανοφύλλης (1775-1835) έλεγε, ότι την Αγία Επιστολή έγραψε κάποιος... γιδοφάγος (= κατσιοκκλέφτης), σύγχρονός του και συμπατριώτης του από τα Γκράβαρα· και ότι θα ήταν ντροπή και όνειδος να μάθαιναν οι ξένοι (= οι Ευρωπαίοι, οι δυτικοί), για μας ότι τη μελετάμε! Προφανώς ήταν και προχειρολόγος και αλ-λοτριωμένος.

Η Αγία Επιστολή είναι ένα σοβαρό κείμενο που εκφράζει αγωνίες, ώστε ακόμα και ο καθολικός στο δόγμα Max. Bittner καταειρωνεύεται τον τότε πάπα Ρώμης, που τόλμησε και είπε απλά και μόνο, ότι η Αγία Επιστολή είναι έργο ανθρώπου απλοϊκού κα-τάλληλο για απλοϊκούς.

Τα λόγια βεβαίως είναι πάντοτε εύκολα!

«Νά ύβρίζη καί νά σατιρίζη ήμπορεί ό κάθε ένας· καί ό άμαθέστατος σχεδόν καί βαρβαρώτατος, ως αὐτῶν ἴδιον ὄν· τό δέ νά άναίρέση μίαν υπόθεσιν μετά λόγου καί νά δημοσιεύση μίαν άλήθειαν, δέν εἶναι ἴδιον τοῦ καθενός, αλλά τοῦ σοφοῦ καί τοῦ έπιστήμονος» (Αθανάσιος Ψαλλίδας, Διδάσκαλος του Γένους).

Μπορεί κανείς με απλοϊκή απορία να ρωτήσει: είναι η αγία Επιστολή βιβλίο της Αγίας Γραφής; Είναι αποκάλυψη του θελήματος του Χριστού; Είναι έργο του Χριστού; Είναι τελικά δεκτή;

Τι έχουμε να απαντήσωμε στα ερωτήματα αυτά;

Όταν ακούμε τον χαρακτηρισμό «Αγία Επιστολή»,

και μάλιστα «του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού», η σκέψη μας πάει αμέσως στο ότι θα πρέπει να είναι ισόκυρη με τα βιβλία της Αγίας Γραφής (αν μη και ανώτερη αφού είναι του Χριστού!). Όμως, η σκέψη αυτή δεν είναι σωστή.

Η Εκκλησία του Χριστού έχει αιώνες ήδη ρυθμίσει το ποια βιβλία εκφράζουν τη διδασκαλία της και τα έχει προσδιορίσει ονομαστικά (χωρίς να είναι αυτό το όνομα η αποδοχή και το “βάρος” του βιβλίου) και αριθμητικά, κλείνοντας ένα θέμα που πολλά χρόνια (τρεις τουλάχιστον αιώνες) την ταλάνιζε. Δεν την απασχόλησαν τίτλοι και ονόματα (ένα σωρό απόκρυφα έχουν βαρύγδουπα ονόματα αποστόλων ως του συγγραφέα) αλλά το αν το περιεχόμενο κάθε βιβλίου εκφράζει την πίστη της. Η Εκκλησία του Χριστού υπήρξε και χωρίς βιβλία και κείμενα. Αυτή ερμηνεύει τα κείμενα! Δεν προσδιορίζουν την Εκκλησία οι Γραφές. Ο Κανόνας της Γραφής, όπως ονομάζεται (κανόνας= ευθύς χάρακας που “φτιάχνει” ευθείες... γραμμές πορείας) είναι πλέον σαφώς και οριστικά προσδιορισμένος και κλειστός. Δεν επιδέχεται προσθήκες.

Ας δούμε το θέμα.

Η Αγία Γραφή μάς μιλάει για πολλές αποκαλύψεις του θελήματος του Θεού σε πολλούς και μεγάλους άγιους άνδρες, που τα λόγια τους δεν διεσώθηκαν.

Έτσι στην Παλαιά Διαθήκη, διαβάζουμε, ότι κάποτε

υπήρχαν βιβλία με τις προφητείες των αγίων προφητών: Σαμουήλ (Α΄ Παραλ. 29, 29), Γαδ (Α΄ παραλ. 29, 29), Αχιά του Σηλωνίτου (Β΄ Παραλ. 9, 29), Σαμαΐα και Αδδώ (Β΄ Παραλ. 12, 15). Και στην Καινή Διαθήκη διαβάζουμε, ότι υπήρχε και μια επιστολή του αγίου αποστόλου Παύλου προς Λαοδικείς, την οποία -ο ίδιος ο απόστολος- συνιστά στους Κολοσσαείς να τη μελετούν (Κολ. 4, 16) και η οποία (επιστολή) έχει χαθεί.

Είναι ποτέ δυνατό να φαντασθούμε, ότι τα βιβλία αυτά δεν ήταν, τουλάχιστον, ψυχωφελέστατα, αφού τα είχαν γράψει άγιοι προφῆτες και απόστολοι, και αφού μέσα στις άγιες Γραφές γίνεται λόγος γι' αυτά και σύσταση στον λαό του Θεού να τα μελετάει;

Δυστυχώς «απωλέστησαν». Αν είχαν διασωθεί, ασφαλώς θα τα μελετούσαμε. Έστω και αν δεν είχαν συμπεριληφθεί στην Αγία Γραφή. Γιατί, ποια σύσταση θα εθεωρείτο ποτέ πιο αξιόπιστη από σύσταση της ίδιας της Αγίας Γραφής;

Μπορεί λοιπόν η Αγία Επιστολή να είναι μια αποκάλυψη, μια αληθινή φανέρωση του θελήματος του Θεού;

Η Εκκλησία μας δέχεται ότι η πιο αυθεντική φανέρωση του θελήματος του Θεού έγινε στα άγια Ευαγγέλια· και, ευρύτερα, στα βιβλία της Αγίας Γραφής.

Παράλληλα όμως η Εκκλησία μας δέχεται: ότι η χάρη του Αγίου Πνεύματος δεν έπαψε ποτέ να ενεργεί· και ότι στις φανερώσεις του θελήματός Του

ο Θεός δεν έβαλε ποτέ τέρμα.

Είπε ο Χριστός: «Όποιος πιστεύει σε μένα, θα κάμει και αυτός έργα σαν και εκείνα που έκαμα Εγώ· και ακόμη πιο μεγάλα» (Ιω. 14, 12). Συνεπώς, η a priori απόρριψη των θαυμάτων και των αποκαλύψεων είναι παραστράτημα. Ισχύει πάντα το πατερικό «μη δέχεσαι και μη απορρίπτεις (άκριτα)»!

Οι βίοι πολλών Αγίων είναι γεμάτοι αποκαλύψεις και θαύματα.

Η Εκκλησία ζει μέσα σε ένα ωκεανό χάριτος και φανέρωσης του θελήματος του Θεού.

Και όλα αυτά τα δεχόμαστε, γιατί έχουν γραφεί σε βιβλία της Εκκλησίας και διασώθηκαν μέσα στην Εκκλησία.

Τα λόγια των βιβλίων αυτών, ως λόγια που περιγράφουν το θέλημα του Θεού, είναι λόγια οδηγητικά και σωτήρια· φυσικά δεν... μπαίνουν σε αντιπαράθεση με λόγια των αγίων Γραφών. Ούτε άλλωστε εζήτησαν ποτέ, να υποκαταστήσουν τις Άγιες Γραφές.

Στην ίδια κατηγορία υπάγεται και η Αγία Επιστολή. Είναι ένα μικρό βιβλίο γραμμένο με φωτισμό Θεού· αλλά όχι βιβλίο της Αγίας Γραφής. Ποιος μπορεί να πει «Κύριον» τον Ιησούν Χριστόν, αν δεν έχει χάρη και φωτισμό Αγίου Πνεύματος (Α΄ Κορ. 12, 3); Και η Αγία Επιστολή εμπνέει κατά τρόπο υπέροχο στους αναγνώστες της την πίστη, ότι ο Ιησούς Χριστός είναι ο Κύριος.